

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 40 K, na $\frac{1}{2}$ strani 25 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 20. V Ljubljani, 31. oktobra 1903. Leto XX.

Obseg: Obrezovanje breskovih špalirjev. — Grobanje domačih trt je prepovedano. — Mlečnost krav in poraba krme. — Kako je ravnati z gnojem v blevu. — Kmetško knjigovodstvo. — Krmljenje z oljnimi tropinami. — Gibanje plemenskih bikov na prostem. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Obrezovanje breskovih špalirjev.

Pri vzgoji breskovih špalirjev je najvažnejša reč pravilno obrezovanje. Obrezovanje breskovega drevja je zelo različno in ima tudi različne uspehe. Danes hočemo objaviti način obrezovanja, pri katerem je drevje zelo rodno ter se obenem vzgaja rodni les za prihodnje leto.

Obrezovanje v prvem letu.

Vsi stranski poganjki iz zadnjeletne voditeljice se spomladi z ličjem privežejo na desno in na levo na vodoravne palice špalirja, ki se pritrdijo po 25 cm narazen. Kadar so poganjki čez 30 cm dolgi, se na to dolžino priščipnejo (pod. 65.) Močnejše poganjke je poprej občipati, da jih slabotnejši morejo dohiteti. Če se na teh stranskih poganjkih prezgodaj pokažejo novi poganjki, je te priščipniti do treh listov, in če iz njih pazduh zopet novi poženo, se pa ti priščipnejo do enega lista. Če je stranskih poganjkov na voditeljici preveč, se morajo kmalu potem, ko je drevo ozelenelo, razredčiti, in sicer se pridrže taki, ki se lahko dajo privezati. Vrhutega je tudi odstraniti vse one poganjke na špalirju, ki zrasto spredaj pred voditeljico in zadaj med voditeljico in steno.

Zgodaj spomladi v prvem letu, preden drevo drugič ozeleni, t. j., kadar se javno more videti, če so cvetni popi na stranskih poganjkih, se ti tako privežejo na vodoravne palice, da leže nekoliko nižje kakor rasejo iz voditeljice, vsled česar se lesni pop (glej *a* na pod. 66.) prisili k živahni rasti. Stranski poganjki pa, ki nimajo dovolj cvetnega popja, se skrajšajo na dve zadnji očesi (glej smer *a* — *e* na podobi 66.), da

se iz njih za prihodnje leto vzgoji rodni les. Vsled tega obrezovanja ostane palec z dvema očesoma, kakor ga kaže podoba 67. Če pa na voditeljici ni stranskega poganjka, temveč le gruča cvetnega popja, jo je pustiti v miru. Ko je drevo odcvetelo in so na njem poganjki, ki niso nastavili zaroda, potem se tudi ti skrajšajo na dve očesi, da se dobi vsaj rodni les za prihodnje leto.

Obrezovanje v drugem letu.

Pri obrezovanju poleti v drugem letu nam je gledati na vzgojo nadomestilnega poganjka za prihodnje leto. V ta namen smo že preteklo leto rodni les privezali malo nižje, da se iz lesnih popov tik voditeljice razvije eden ali se razvijeta dva v poganjke. Če se razvijeta dva poganjka, potem se spodnji skrajša do šestih listov, gornji se pa priveže na palico in se skrajša na 30 cm, kakor se je ravnalo prejšnje leto (glej *a* in *a'* na pod. 68.). Drugi poganjki na rodni veji (*e* na pod. 68.) se priščipnejo do 6 listov, ker imajo le nalogo pomagati k razvijanju plodov, in če jih je le preveč, se seveda morejo nekoliko razredčiti. Kadar se je sadje pobralo, se pa vsa rodna veja odreže in se puste le nadomestilni poganjki (glej smer *b* na podobi 68.).

Prihodnje zimsko obrezanje, ki naj se istotako zvrši kratko pred ozelenenjem, je naslednje. Če sta se iz palcev, rezanih na dve očesi (glej pod. 67.), razvila dva poganjka, katerih je bil gornji na 30 cm, [dolnji pa na 6 listov skrajšan, potem se zadnji zopet skrajša na dve očesi (glej pod. 69. pri *a*), dočim drugi (*c*) služi za rodni les ter se priveže k palici. Iz palca se vzgojita zopet dva nova nadomestilna poganjka, dočim se rodni les kakor gori popisano odstrani, kadar se obere

sadje. Če je pa zrasel iz palca le en poganjek, potem se porabi za rodni les ter se skrbi za nadomestilne poganjke iz zadnjih dveh očes (pod. 70.).

Če se breskovo špalirno drevje tako obrezuje, potem je videti precej pravilno; seveda tiste pravilnosti, ki jo imamo na jablanovih in hruševih špalirjih, ne moremo doseči. Razen odstranjevanja starega rodnege lesa ter skrajševanja rodni poganjkov in odrezovanja palcev naj se na dozorelem breskovem lesu ne reže veliko, ker je škodljivo.

Grobanje domačih trt je prepovedano.

Slabih, škodljivih naukov se naši kmetje kaj radi poprijemajo ter jih z neko posebno vnemo izvajajo,

po Istri, Dalmaciji itd. In kako bi utegnili do tega priti, hočemo tu na kratko navesti.

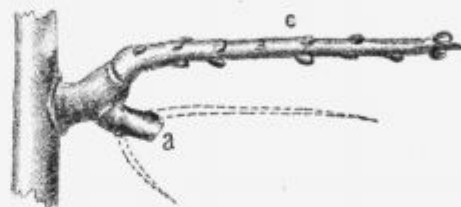
Ponekodi so začeli odmrle trte nadomeščati na ta način, da grobajo poganjke sosednjih cepljenih trt, ali pa da od ene iste trte, če je prav močna, delajo po eno ali tudi več grobenic (živik), da močnejše zarode. Nastane torej vprašanje: ali je to škodljivo in v koliki meri?

Ameriške trte se pač morajo grobati, toda le tedaj, če so cepljene previsoko, čez 1 meter nad zemljo, da je potem ves ameriški les v zemlji, da se tam dobro okorenini ter srka hrano za domačo trto, ki mora ostati vedno nad zemljo ali le toliko v zemlji, da ne napravi koreninic.

Če je les domače trte v zemlji, napravi, ker je navadno bolj pri vrhu, v gnojni, torej v bolj rodovitni

Podoba 65.

Podoba 69.

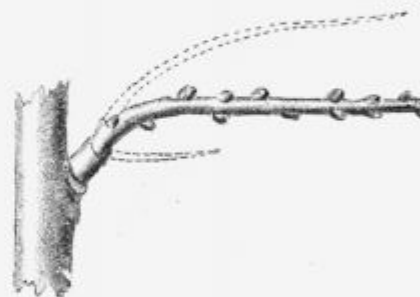
Podoba 67.

Podoba 68.

Podoba 66.

Podoba 70.

dočim so pametnemu nasvetu večkrat popolnoma nepristopni. Koliko truda in besedi je bilo treba, preden so se naši navadni vinogradniki pripravili do tega, da so svoje vinograde prenovili, da so sadili in cepili ameriške trte in jih pravilno obdelovali. Toda komaj se je to vsaj deloma posrečilo ter se je doseglo, da so se nekateri stari škodljivi nazori odpravili, že silijo ponekodi stare navade na dan, ki utegnejo mnogo škodovati novemu vinstvu.

V prejšnjih časih, ko ni bilo še trtne uši, so stare odmrle trte nadomeščali kar enostavno z grobanjem mlajših sosednjih trt. Tako nadomeščanje je bilo najhitrejše in najcenejše. Sedaj je pa v tem oziru popolnoma drugače, zgolj radi tega, ker se mora gledati, da v zemlji ni nič domačega lesa, marveč le ameriški, to je podloga, kamor je cepljena naša domača trta. To velja sedaj in bo veljalo mogoče še na stotine let, kajti nihče naj ne misli, da bo trtne uši tako kmalu konec. Dokler bo kaj domačih trt, se bo trtna uš neprenehoma pomnoževala, čeprav ne v taki meri, kakor sedaj; toda nerazsodnost in nevednost ter tudi trmoglavost nekterih vinogradnikov bo vzrok, da bo trtna uš mogoče čez 50 let istotako nesrečo vinogradništvu prizadevala, kakor jo je n. pr. na Kranjskem pred 15—20 leti, na Štajerskem pred 20—30 leti ter pred malo leti in sedaj

zemlji, ki ima vedno primerno toplino in vlago, takoj prav veliko in močnih korenin, ki se navadno le bolj pri vrhu raztezajo. Če se te korenine puščajo leto za letom, se čimdalje bolj krepe in morejo same rediti domačo trto. Tako postane ameriška podloga pod cepljenim mestom brezpomembna, in vsled tega zaostane in naposled tudi segnije. Na korenine domače trte pa zopet pride trtna uš, in ker so take korenine navadno komaj dobro ped pod površjem zemlje, se poleti laže presuše, pozimi pa premrazijo, in ker se dalje pri okopavanju laže pokvarijo, prično potem take trte močno hirati ter druga za drugo izmirati.

Enako se vrši, če se le en poganjek domače trte v stran plitvo pogroba, da bi se pridelek povečal. Tako pogroban (poživljen) poganjek tisto poletje res prav obilno rodi, a to gre največ na rovaš matrne trte, in če se to ponavlja leto za letom, materna trta pa ne dobiva dovolj hrane v gnoju, zaostane popolnoma v rasti.

Med vrste pogrobani poganjki ovirajo obdelovanje, in ker močno rasto, obsenčujejo vse bližnje trte, vsled česar grozdje slabše dozoreva in tudi rajše gnije.

Če se neveden vinogradnik opozori na napake in zle posledice takega brezmišelnega početja, se izgovarja, da namerava grobanico pustiti le eno leto. Toda bore

malo je takih, ki bi se tega načela držali, marveč puste tako trto, da mirno naprej rase tudi prihodnje in naslednje leto, in ko je stara 3 do 4 leta, je za noben denar več ne odstrani, in tako postane poprej lep, uzoren in zdrav vinograd, podoben hosti, ki od leta do leta manj rodi, slabše vino daje, a pri tem vedno večje stroške povzroča.

Da se tako nezmislno početje zatre že v kali vsaj na Kranjskem, je izdala c. kr. deželna vlada sporazumno z deželnim odborom kranjskim na ona glavarstva na Dolenjskem, kjer se je tako delovanje že precj vkoreninilo, posebno naredbo, da potom županstev, kmetijskih podružnic itd. vplivajo na vinogradnike, da tako škodljivo delo opuste. Strokovnjaki so sicer ljudstvo na take napake vedno opozarjali, a ker to vendarle ni hotelo upoštevati koristnih naukov, se bo proti onim, ki imajo kako državno ali deželno ugodnost, postopalo kazenskim potom. Prva kazen bo ta, da se jim dovoljena brezobrestna posojila ne izplačajo, odnosno da se že izplačana takoj vsa zopet izterjajo. Drugič se takim posestnikom ne bodo delile ne cepljenke iz subvencioniranih trtnic in ne podloge iz državnih nasadov.

Vsi od države in dežele nastavljeni strokovnjaki ter drugi v to poklicani faktorji, kakor županstva, trtničarji itd., imajo nalogo pregledovati razne nasade ter one posestnike, ki so proti tej naredbi grešili, naznaniti pristojni oblasti, da se proti njim postopa, kakor je bilo gori navedeno.

Kdor ni deležen državnih ali deželnih podpor, ta seveda lahko po svoje postopa; želeti pa bi bilo, da ga pametnejši sosedje skušajo izlepa pregovoriti ter ga prapričati o slabih nasledkih takega dela, namreč grobanja domačih trt. Vsakdo naj poslušaja in naj se ravna po pametnih nasvetih domačih strokovnjakov in naj ne poslušaja bedastih naukov nevednežev, došlih iz tujih krajev. Gori navedena naredba se je ravnokar izdala ter stopi že letošnje leto v veljavo Fr. Gombač.

Mlečnost krav in poraba krme.

(Konec.)

Kadar presojamo mlečnost krav, se nam je vselej ozirati tudi na to, kako se krave s krmo okoriščajo. Zaraditega je imeti rejo tistih krav za dobičkonosnejšo ki nam porabljenno krmo s svojim mlekom bolje plačujejo. Da je pri mleku gledati v tem slučaju razen na njega množino tudi na njegovo dobroto, t. j. na množino tolaščobe, se umeva samoobsebi. Zgledna je reja v tem oziru na pr. na Danskem. Tam se natančno pregleduje (s pomočjo posebnih priglédnikov), kolika je mlečnost pri posameznih kravah, in po drugi strani, kako se te živali okoriščajo s porabljenno krmo. Če krava ne plačuje krme s svojim mlekom, se kar najprej mogoče proda iz hleva. Zato pa tudi vidimo, da je na Danskem živinoreja močno napredovala in da se reja molzne govedi ondotnim gospodarjem vobče bolje izplačuje kakor pri nas. Tam se redijo odbrane živali, ki se odlikujejo s svojo mlečnostjo kakor tudi stem, da krmo kolikor mogoče dobro porablja.

Zanimiva je bila v tem pogledu tudi razstava goveje živine, ki jo je letos priredila koroška dežela v Celovcu od 30. avgusta do 5. septembra. Na tej razstavi sta se poskušala belansko in labodsko pleme, in sicer gledé mlečnosti in gledé tega, kako porabljata krmo. Pri tej preskušnji, ki je trajala sedem dni, se je nazadnje pokazalo, da so bile krave labodskega ple-

mena (plavke) boljše za užitek kakor krave belanskega (cikastega) plemena. „Plavke“ so manj krme porabile kakor „cike“, in vendar so bile boljše molznice. Z vsoto potrebno natančnostjo so razstavljene živali krmili (seveda z enako krmo) in molzli, in po sedemdnevni preskušnji se je pokazal naslednji povprečni uspeh: „Plavke“ so porabile na dan po 62·8 kg zelene krme in 3·5 kg močnih krmil, „cike“ pa 77·3 kg zelene krme in 4·6 kg močnih krmil, tako da so znašali stroški za krmljenje pri plavkah po 1·14 K, pri cikah pa 1·44 K na dan. Molzle so pa plavke po 16·4 kg mleka, cike pa 17·2 kg mleka na dan, toda plavke so dajale boljše mleko, kajti imelo je 3·73 % tolaščobe, dočim je imelo mleko cik le 3·32 % tolaščobe. Vsled tega so dobili pri plavkah več presnega masla, namreč po 0·68 kg, dočim so ga dajale cike le po 0·63 kg na dan. Za 1 kg masla je bilo treba zaraditega le 24 kg mleka od plavk, od cik pa 27 kg.

Ako primerjamo še stroške za krmljenje z množino namolzenega mleka, vidimo, da so znašali stroški krme za 1 kg mleka pri plavkah 6·97 h, pri cikah pa 8·4 h, in če gledamo tudi na dobljeno presno maslo, so znašali stroški krmljenja za 1 kg masla pri plavkah 1·67 K in pri cikah 2·28 K. Taki so bili uspehi v Celovcu! Četudi ne morejo biti ti uspehi merodajni za nas, se vendar iz njih učimo, da je treba pri molzni govedi gledati ne le na njeno mlečnost v ožjem pomenu besede, ampak tudi na to, kako krmo porablja, kajti stoprav po tem se ravna njena večja ali manjša dobičkonosnost in njena večja ali manjša vrednost za užitek. R.

Kako je ravnati z gnojem v hlevu.

O tem se je že toliko govorilo in pisalo, da mnogi menijo, da o tem predmetu ni treba več razpravljati. Izkušnja pa nas uči ravno nasprotno. Naši kmetovalci, in sicer ne samo kmečki, ampak tudi graščaki, so pripravljani nabavljati si za drag denar umetnih gnojil, za zboljšanje hlevskega gnoja pri gospodarstvu se pa ne brigajo. Gotovo so tudi častne izjeme, a teh je zelo malo. Kakor v hlevu, tako je zunaj treba še marsikaj uravnati. Malokdaj se v hlevu pazi na to, da bi se ne gubil dušik. Kako napačno ravnajo ljudje z gnojem zunaj hleva, o tem pričajo mlake gnojnice, ki kar po cestah tečejo. To lahko vidimo vsak dan, če gremo skoz to ali ono vas. V dvajsetem stoletju bi se kaj takega vendar ne smelo več dogajati. Ljudje, ki s hlevskim gnojem nemarno ravnajo, pri tem pa kupujejo umetna gnojila, so slični onim osebam, ki hodijo v raztrganih čevljih, na glavi pa nosijo najlepše klobuke. Res je, da imajo umetna gnojila veliko vrednost za poljedelstvo; kajti le tedaj zemlja največ rodi, če se gnojila prav rabijo. Toda v prvi vrsti je gledati na to, da se hlevski gnoj na dober način pripravi in da se z njim prav ravna; kajti pri tistem gospodarstvu, kjer spuščajo gnojnico na cesto ali v potok, se umetna gnojila ne izplačajo.

Da pa ne zgubi gnoj nič ali le malo svojih dragocenih delov, je treba že v hlevu posebnih uredob. Tla morajo biti nepredorna, da se gnojnica ne izgublja v njih, ampak ostaja v gnoju. V to svrhu je treba na tla namazati ilovice prilično 20 cm na debelo in potem pokriti s kamenitimi ploščami ali z dobro žgano opeko, ali pa tudi z bruni. Prostor, kjer žival stoji, naj malo visi, da se gnojnica odteka. Takoj za to stajo je treba napraviti iz cementa žleb za gnojnico, ki naj bo navzdol

nagnjen, da se more gnojnica hitro odtekat v gnojnično jamo. V hlevu se mora nadalje tudi potrebno ukreniti, da se ohrani dušik. Med vsemi redilnimi snovmi za rastline, ki jih kupujemo v umetnem gnoju, je namreč dušik najdražji. Kilo stane prilično 1 K 60 h, torej desetkrat več kakor kilo pšenice. Vsak kmetovalec pozna zrak, ki se nabira v hlevu, če je bil dalje časa zaprt. V očeh in ustih začne čudno srbeti in žgati. Temu zraku, ki se nabira v hlevih — posebno pa v konjskih — se pravi amoniak. On ima v sebi dušik, ki uhaja skoz vrata in okna na prosto. Učenjaki so izračunili, da se pri navadnem načinu pripravljanja hlevskega gnoja tako izgubi dušika na leto najmanj v vrednosti 10 K za vsako posamezno rogato žival ali konja. Če ima torej kmetovalec deset glav živine v hlevu, znaša njegova izguba na leto 100 K, in to vsoto si v današnjih hudih dneh le težko prisluži. Ali bi se torej ne izplačalo, da bi se prišlo temu v okom?

Izmed vseh sredslev, ki so se do sedaj priporočala za to, da bi se dušik ne izgubljal iz gnoja, se je iz raznih vzrokov pokazal navadni gips ali malec za gnojenje kot najboljši. To pa namreč tam, kjer ne moremo rabiti šote, ki popije in obdriži amoniak. Če potrosimo vsak dan polno pest malca za vsako žival na tla v zadnjem delu staje in pa ob žlebu, tedaj ostane amoniak. Na tak način dobimo boljši zrak v hlevu in pa več in boljšega gnoja. Ves izdatek znaša na leto za posamezno glavo živali 2 do 4 K, ki se nam pa povrne stem, da je gnoj mnogo boljši. Ne moremo torej kmetovalcem dovolj toplo priporočati rabe malca v hlevih. To seveda ni nič več novega, ali je vendar še zmeraj pomisleka vredno.

Nadalje pa se raznovrstno ravna z gnojem. V goratih krajih imajo ljudje pogostokrat navado, da puščajo gnoj tako dolgo v hlevih, dokler ga ne spravijo naravnost na polje. Gnoj se enakomerno strdi in je zelo dobro obvarovan izgub raznih snovi, seveda če je hlev drugače dobro urejen.

Čeravno je ta način pripravljanja gnoja za gnoj sam prikladen, vendar ima tudi svoje velike slabe strani. Če nimamo dovolj stelje, ne more imeti živina neobhodno potrebne snage. Živali so dostikrat prevlečene kar s skorjo blata po prsih, trebuhu in bedrih, in to pač ne priča o umni živinoreji. Tako morajo živali v najboljšem slučaju stati vsaj skozi vso zimo na gnoju, kar jim gotovo ne hasne. Kmetovalci dandanes živali nimajo več zaradi gnoja. Glavni dobiček hočejo imeti od njih stem, da jih prodajajo, da dobivajo od njih mleko, meso in mast, ali pa jih porabljajo za vprego. Gnoj naj žival daje še povrh; in to zadnje smatra kmetovalec le za postransko stvar. Glavno važnost je torej polagati na živali, ne pa na dobavljenje gnoja. Čeprav je deloma dobro puščati gnoj v hlevih, ima to na drugi strani vendar slabe posledice, kakor smo videli. Dobro je torej, da so se kmetovalci tudi že v goratih krajih poprijeli drugega načina, pripravljanja gnoja. Gnoj se namreč spravlja vsak dan ali vsaj vsak teden iz hleva in se zunaj shranjuje tako dolgo, dokler se ne rabi.

Če pa že mnogokrat ni pripraven način, kako se z gnojem ravna v hlevu, je to zunaj hleva pogostoma še slabše.

Navadno nam manjka pripravnega prostora za gnojišče. Solnce, veter in deževnica vplivajo na gnoj škodljivo, ne da bi se to zabranilo. Posušen in izpran gnoj se zapelje na polje in stem se hoče kaj doseči!

A. Rauch v „Gosp. Glasniku“.

Kmečko knjigovodstvo.

Večkrat se poudarja korist knjigovodstva za kmečko gospodarstvo, in pač vsakdo bi pričakoval, da bo vsaj pri bolj izobraženih in naprednih kmetovalcih našel primerno knjigovodstvo. Toda žal, da temu ni tako.

Res nahajamo tuintam začetek takega knjigovodstva, n. pr. zaznamke prejemkov in izdatkov med letom ali pa opomnje o premenjavi živine in poljskih pridelkov; pri večjih kmetovalcih najdemo včasih celo kopo knjig z različnimi naslovi in za različne namene, kakor vpisnike in druge take knjige, toda vse to v velikem neredu in se nikakor ne sklada s pravim namenom knjigovodstva.

Dasiravno pa je to prav dobro znamenje, če ima kmetovalec take zaznamke in opomnje, vendar moramo poudarjati, da ti zaznamki še niso knjigovodstvo in da je škoda za čas, ki se porabi za to pisarjenje.

Za „primerno“ knjigovodstvo se zahteva pač več, kakor sami goli zaznamki premenjav. Pravo knjigovodstvo mora dati popoln pregled raznih del v gospodarstvu, vseh premenjav, ki se gode med letom v raznih delih gospodarstva, tako da se konec leta brez vsakega truda iz knjige razvidi končni uspeh in da se tako tudi davčnim oblastim nasproti zavarujemo zaradi neopravičeno predpisanih davkov, opirajoč se na stanje gospodarstva, ki je razvidno iz „primernega“ knjigovodstva.

Iz takega knjigovodstva kmetovalec lahko hitro izprevidi uspehe svojega gospodarstva v preteklem letu ter potem tudi ve, kako se ima ravnati in gospodariti v prihodnjem letu.

Čeprav tako knjigovodstvo le redkokdaj najdemo, vendar ne moremo predbacivati našim kmetovalcem v tem oziru ničesar; odkod naj bi pa tudi jemali potrebno znanje za knjigovodstvo?

V gospodarskih šolah se predava o knjigovodstvu navadno zelo malo, ker dostikrat ni imel učitelj sam priložnosti, da bi se bil praktično izuril. Tak učitelj torej nima pravega pregleda in tudi ne zmožnosti, da bi vzdudil pri učencih potrebno zanimanje za ta predmet.

Imamo sicer knjige, ki razpravljajo o gospodarskem knjigovodstvu, in še celo precejšnje število, žal, le malo dobrih, izvrstnih pa še manj. Vse te knjige so pisane za veleposestnike; le nekaj novejših se ozira na kmečke razmere, pa še te so samo krajevne pomena. Če bi bila knjiga tudi še tako dobro pisana, bi vendar ne zadostovala, kajti za popolno znanje knjigovodstva je treba ustnega pouka in vaje.

Večina teh knjig za majhna in srednja gospodarstva je pomanjkljiva zategadelj, ker so urejene tako, kakor knjige za velika gospodarstva, samo da je pisatelj izpustil tabele in knjige, ki se mu niso zdele potrebne.

Ne glede na to, da te knjige potemtakem niso popolne in so brez vsake zveze, jih tudi zaraditega ne moremo odobravati, ker ne ustrezajo potrebam majhnih in srednjih kmetovalcev. Vsled tega ne morejo doseči pravega uspeha.

Oskrbovanje majhnega in srednjega gospodarstva se razlikuje od oskrbovanja velikega gospodarstva najbolj v tem, da lastniki prvih jemljejo že med letom razne pridelke iz gospodarstva, da dobiva družina razen plače v denarju tudi hrano in da navadno vsi udje družine ali vsaj nekteri pri delu pomagajo. Te točke so važne pri zaračunjenju dohodkov in se je treba nanje ozirati pri knjigovodstvu.

Za vodstvo gospodarskih knjig pa se ne sme porabiti preveč časa — ne sme povzročiti dosti pisarij — in tudi ne obsegati premnogo knjig.

Da je možno to doseči, dokažem pozneje. Omeniti hočem samo, da so neresnični predsodki, češ da kmetovalcem ni za knjigovodstvo. Imel sem namreč premnogokrat priložnost videti, da se poljedelci pogostoma res zanimajo za knjigovodstvo.

Strokovni učitelj Peter v „Gosp. Glasniku.“

Krmljenje z oljnimi tropinami.

Krmljenje je za uspeh živinoreje zelo pomembno. Ni enako, ali enoleten junček tehta 200 ali 300 kg, in tudi denarnica čuti razloček, če krava na leto daje po 1200 ali po 2000 l mleka, posebno tedaj, če so stroški za večji pridelek manjši, kakor je večji skupiček. Da imajo v Švici in na Zgornjem Bavarskem bolj rasto in bolj koščeno mlado živino, ni toliko vzrok pasma, kolikor boljše krmljenje. Zato tudi pravijo, da gre pasma skoz gobec, t. j. da najboljša pasma in živinorejska pravila nič ne veljajo, če živine ne krmimo prav.

Toda uspeh ni odvisen le od tega, koliko krme živina dobiva, marveč tudi od tega, kako je krma sestavljena. Večinoma nedostaja beljakovin in tolašče. Ko so umni živinorejci to spoznali, so si zelo uspešno pomagali s krmili, ki imajo mnogo beljakovin in tolašče v sebi; to so oljne tropine. Toda oljnih tropin je mnogo vrst, ki za naše razmere niso dobre.

Izmed dobrih oljnih tropin, kakršnih v sosednje dežele uvozijo vsako leto velike množine, naj omenim lanene in sezamove tropine.

Lanene tropine. Že zdavnaj znano, toda premalo uvaževano močno krmilo so lanene tropine. Veliko njihovo redilnost, okusnost in zdravilnost pozna skoraj vsakdo, in vendar jih živinorejci pokrmijo le toliko, kolikor se jih izdeluje v deželi. To je pač zelo malo. Dobre lanene tropine imajo povprečno 2½krat toliko beljakovin in tolašče v sebi, kolikor jih imata oves in koruza, 2krat toliko, kolikor pšenični in rženi otrobi, 3krat toliko, kolikor dobro seno. Stanejo pa le po 18—19 h kilogram zmlete. Cena se seveda ravna po oddaljenosti kraja, ker večja voznina podraži blago. Ta števila naj bi si vsak kmetovalec zapisal v pratiko ter naj bi jih vselej pogledal in primerjal, kadar mora kupiti krmil.

Koliko kmetovalcev daje teletom po odstavljenju napačno krmo! Koliko odstavljenih telet vsako leto pogine, koliko jih zaradi nedostatne krme slabo rase, da vedno ostanejo mršava! Kar se zamudi in zagreši v tem času, se pozneje ne da več nadomestiti in popraviti. Skoraj vsi živinorejci to vedo, drugače pa vendarle ne ravnaajo. Ta prilika je tudi najugodnejša za uspešno porabo lanenih tropin. Rabijo se najbolje na ta način, da se najprej ovlaži rezanica, na njo pa se potresejo lanene tropine z nekoliko drugih močnih krmil ter se vse skupaj dobro premeša. Z ozirom na starost in velikost telet se daje nemu po ¼ do ½ kg, enoletnim po ½ do 1 kg lanenih tropin na dan. Posebno dobro vplivajo lanene tropine na molzne krave, če jih dobivajo v pijači 14 dni pred otelitvijo in 14 dni po nji. Ta zelo okusna in lahko prebavna pijača tako krepi živali, da navadno lahko prestanejo otelitev, pa tudi pozneje ne zbole tako lahko (n. pr. za telečjo vročnico). Pa tudi sicer so lanene tropine zelo dobre za vse živali, če hočemo dobro storiti slabotnim,

bolehnim in zdelanim živalim ter jih okrepiti. V tem oziru lanene tropine največ izdajo, če jih pokladamo dalj časa.

Sezamove tropine. To močno krmilo dobivajo, ko iz sezamove rastline („sesamum indicum“ in „sesamum orientale“) iztiskajo olje. Razširilo se je zelo naglo, izpodrinilo ogrščične tropine, ki niso tako dobre za krmo, in sedaj ga že mnogi kupujejo namestu oljnih tropin. Naša družba odaja tudi te tropine, ki jih dobivajo iz najboljšega vzhodnoindijskega, oziroma jutrovega semena. Sezamove tropine imajo povprečno v sebi:

suhe snovi	89 %
in v tej:	
beljakovin	37 %
sirove tolašče	11 "
nedušičnatega izvlečka	23 "
sirove vlaknine	8.5 "
pepela	9.5 "

V belih sesamovih tropinah je sedaj navadno 50 % beljakovin in tolašče, in se za toliko tudi jamči. Sezamove tropine so torej redilnejše in so laže prebavne kakor oljne tropine ter prav tako ugodno vplivajo, t. j. nimajo nikakih postranskih neugodnih učinkov. Posebno je treba opozoriti na veliko množino apna in fosforove kisline, ki je v teh tropinah, in so vsled tega posebno dobre za mlado živino. Izborne so te tropine za pitance. Zdrobljene ali zmlete sezamove tropine se tudi lahko dajo konjem namestu ovsu in delavnim volom. Konjem se jih daje po 1 kg na dan, pomešanih z ovsom, s kakšnim drugim močnim krmilom ali z rezanico; zmes se nekoliko ovlaži. 1 kg tropin nadomesti 2½ kg ovsu. Volom se lahko dajo v poljubnih množinah, brez drugih močnih krmil, pomešane z rezanico. Končno so sezamove tropine prav dobra krma za molzne krave; daje se jim jih po 1 kg na dan zdrobljenih ali zmletih, ali pa pomešanih med druga primerna krmila, in ni se bati, da bi imele kake nepovoljne posledice. Nasprotno, redno krmljenje belih sezamovih tropin pomnožuje mlečnost, in le v tem slučaju, če so le preveč tega krmila pokladali, je bilo presno maslo nekoliko bolj mehko. Mi toplo priporočamo bele sezamove tropine našim živinorejcem, ker so redilnejše nego lanene, a so 2 K pristotu cenejše. Če teh tropin kakšno živinče prvi dan ne mara, to nič ne de, čez par dni se že nanje navadi in jih potem hlastno žre.

Zelo važno pa je, da dobimo oljne tropine čiste, nepokvarjene in nepredrage. Najbolje je torej dobivati jih naravnost iz kake velike tvornice ali iz kake njene zaloge, ki jamči za njih dobroto.

Naša družba je že nekaj let sem sprejela med svoje naloge to, da svojim udom priskrbuje gospodarske potrebščine v zajamčeni kakovosti za tvorniško, oziroma za nižjo ceno, ter je pri tem dosegla najlepše uspehe.

Družba je oddajala do sedaj razna semena, umetna gnojila, bakreno galico, žveplo, kmetijske stroje, in sedaj priskrbuje tudi močna krmila.

Da se je pričela družba zanimati tudi za močna krmila, ji je povod dejstvo, da se kaže z zboljšano živinorejo in s povzdigo mlekarstva večja potreba po močnih krmilih, izmed katerih pri nas z malo izjemo rabimo le otrobe. Visoka cena pri otrobih bi pa ne bila še tako hudo zlo, toda resnica je, da se pri nas prodaja največ ogrskih otrobov, ki večinoma niso pristni in imajo razne ničvredne primesi

v sebi, zlasti zmlete riževe mekine. Taki otrobi največkrat niso niti 6 K vredni.

Izborna nadomestilo za otrobe je moka iz raznih tropin. V krmilih je največ vredna dušičnata snov, ki jo imenujemo beljakovina; od nje je zavisna tečnost in cena posameznih krmil.

Debeli, pristni pšenični otrobi imajo v sebi 13 1/2% beljakovin in 3 1/2% tolšče, zmlete lanene

tropine 28 1/2% " " 10 3/4% "

Iz tega je razvidno, da "so zmlete tropine več kakor še enkrat toliko vredne kakor otrobi; vrhutega pa silno vplivajo na zdravje, hitro rast in debelenje ter na mlečnost živine; poleg tega so pač več kot polovico cenejše. 1/2 kg zmletih tropin zaleže več kakor 1 kg otrobov, stane pa manj.

Od sedaj naprej bo imela družba, dokler bo hladno vreme, t. j., do aprila prihodnjega leta oljne tropine vedno v zalogi. Ta krmila stanejo, in sicer:

100 kg lanenih tropin 18 K,

100 " belih sezamovih tropin 16 "

Tropine so v vrečah po 50 kg in se naročila sprejemajo le na cele vreče. Cene veljajo za blago, postavljeno na ljubljanski kolodvor, ali za blago v družbenem skladišču. — Priporočamo našim gospodarjem rabiti predvsem sezamove tropine, ker so močnejše in cenejše nego lanene. Za mlado goved so pa seveda boljše lanene tropine.

Gibanje plemenskih bikov na prostem.

Mnoge slabe strani izključnega oskrbovanja v hlevu in njega slabi nasledki se posebno tedaj čutijo, če se bik prav nič ne giblje na prostem. Navadno privežejo že tele, in žival prebije vse svoje življenje v kakem hlevskem kotu; spuščajo jo samo ob plemenjenju, in še tedaj za kolikor le mogoče malo časa. Vsled tega postane bik čmeren, dražljiv, len in pobit, zlasti tedaj, če ga ne krmimo pravilno; dobi različne bolezni v členke in kosti ter je raditega za svoj namen popolnoma nesposoben. Bolno je tudi njegovo plodilo, kakor sploh ves organizem. Raditega se tudi često dogaja, da so skoki neuspešni itd.

Vse to je treba zarezati na rovaš nedostatnemu gibanju na prostem. Živinorejec, ki ima bika, naj torej skrbi, da se bik, če je le mogoče, vsak dan giblje na prostem, kajti to je neobhodno potrebno za ohranitev njegovega zdravja.

Najbolje je bika že od rane mladosti rabiti za delo.

Dokaj takih opravkov je, ki jih bik more izvrševati. Poleg kake krave, ali še bolje vola, dovaža lahko muljavo, vodo, razvaža gnojnico ali kaj podobnega, pa tudi za zmerno delo na polju se lahko rabi. Če pa ni mogoče bika rabiti za vprego, naj se pa vsaj na prostem, zagrajenem prostoru — morda celo na gnojišču — biku da priložnost, da se 1—2 uri sprehaja, in sicer brez ozira na vreme (naravno je, da je tudi tukaj v prvi vrsti paziti na namen), kajti to mu neizmerno koristi in ga utrdi. Zakaj pa so biki v naših planinskih pokrajinah tako dolgo rabni za pleme? Ker se tamkaj na paši gibljejo na prostem, vsled česar se tudi njih telesni opraviški vrše pravilneje. Tolšča se ne nabira in členki ne odrevené in žival ostane zdrava ter dalj časa sposobna za rabo.

Poleg tega pa se ni treba bati, da bi bil bik predivji, nasprotno, bik, ki se že od mladosti privaja gi-

banju na prostem, se stem privadi ljudi, vidi sedaj to, sedaj ono ter se ne ustraši tako lahko vsake malenkosti, se ne razburi in ne razdraži tako lahko kakor bik, ki ga spuščajo ven le na skok. Naravno je, da tak bik porabi vsako priložnost, da bi dalj časa ostal na prostem, ter pri tem povzroči kako nezgodo.

Ta bik, ki je samnasebi zdrav ter je v hlevu na čistem zraku in svetlobi, v zmerni hlevski toplini in se večkrat giblje na prostem, ostane zdrav ter bo bolj in dalj časa sposoben za rabo. Pozabiti pa ne smemo še na nekaj drugega, namreč na pravilno krmljenje.

To navodilo smo posneli po drobnem spisu prof. Bajerja o reji plemenskih bikov, ki ga je napisal po naročilu deželnega kmetijskega in gozdarskega društva za severno-zapadno Šlezijo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 166. Imam veliko divjega kostanja, zato vprašam, če je res, kar ljudje pri nas pravijo, da je dober za krmljenje prasičem. Če je to res, kako naj divji kostanj pripravim za krmo prasičev? (D. M. v M.)

Odgovor: Divji kostanj prav dobro prija vsem živalim ter je prav tečna krma. Nekterim živalim v pričetku ne gre v slast, a slednjič se ga privadijo. Glavna reč je, da se krmi popolnoma zdrav kostanj; zato ga je dobro hraniti, ker kostanj rad plesni. Najbolj varno hranimo kostanj, če ga posušimo ali v radnih sušilnicah ali pa v krušnih pečeh, ko se iz njih pobere pečeni kruh. Za krmljenje je kostanj drobiti, in če se kuha, je še bolje, ker se mu s kuhanjem vzame veliko grenkobe. Prasič more dobiti na dan 1 1/2 do 3 kg divjega kostanja, kuhanega pa še več. Z divjim kostanjem krmljeni prasiči dobe zelo trd špeh.

Vprašanje 167. Krava, ki se ji je vzelo tele, se noče pustiti molzti. Krava je postala silno huda, breca na vse strani. Poskusil sem s kolenčanjem, a ne pomaga nič; rajša pade na tla, kakor bi se pustila molsti. Pregledal sem vime, a nisem našel nič, da bi mogel domnevati, da se zaradi kakih bolečin ne pusti molsti. Kaj more biti vzrok in kako kravo pomiriti?

Odgovor: Upornost Vaše krave proti molži je povzročila ljubezen do mladiča, ki ste ji ga vzeli. Ta upornost kmalu pneha, ker žival hitro pozabi na zgubljenega mladiča in se tem rajša pusti zopet molsti, ker ji pritisk mleka v vimenu dela bolečine. V takem slučaju se ne da dosti narediti, temveč je čakati in z lepim ravnanjem kravo pomiriti. Nepriključnost je v tem, da se lahko v vimenu naredi vsled zastajanja mleka kaka bolezen; za tak slučaj je dobro vtakniti v sece mlečne cevi, da more mleko odteči.

Vprašanje 168. Napravil sem cementno jamo, kamor se steka vsa gnojnica iz hleva in iz stranišča. To gnojnico sem dosihdob rabil za senožeti, koder sedaj po dvakrat obilo kosim, dočim prej za enkrat nisem kaj imel. Imam pa štiri leta star vinograd, ki ga nameravam z gnojnico pognojiti, in sicer tako, da bi gnojnice prillil k vsaki trtí. To se mi odsvetuje, češ da je gnojnica za trte premočna in da bi celo še škodo naredil. Ali je to res, oziroma, kako naj ravnam, da ne škodujem trsu? (P. M. v S.)

Odgovor: Če pride močna, nerazkrojena gnojnica blizu trtnih korenin, potem je pač nevarnost, da poginejo korenine, ki so v neposredni dotiki z nerazredčeno gnojnico. Temu se pa ni težko ogniti, če se gnojnica poliva ob času, ko je zemlja zelo napojena z deževnico, torej ob dežju ali precej po dežju. Najbolje je pa tako gnojnico polivati po snegu, ker takrat se ni ničesar bati. Sicer nevarnost zlasti pri trtah, vsajenih na

zrigolan svet, ni posebno velika, kajti glavne in važne korenine so spođaj, in do teh tako ne pride neizpremenjena gnojnica, dočim vrhnje korenine niso važne in še celo ne prav zgornje, to so ročne korenine, ki so škodljive. Če gnojite pozimi (in le v tem času Vam priporočamo) ter naredite okoli vsake trte peč od debla okroginokrog z motiko jarek, kamor nalijete gnojnice, ter ga nato zaspete, potem se Vam brez ozira na vreme ni bati škode. Gnojnica, kateri je primešan straniščenik, je za trte imenitno gnojilo, ker taka gnojnica ne daje trtam samo obilega dušika, temveč tudi ružninskih snovi, zlasti fosforove kisline. Če so pri Vas take razmere, da gnojnice lahko v vinograd spravljate, potem Vam gnojenje z njo le prav toplo priporočamo. Gnojnice samo po vrhu polivati Vam pa nikakor ne priporočamo, ker je potem premalo pride do glavnih, spodnjih korenin, in le dosežete, da plevel prav bujno rase. Z gnojnico gnojijo trtam tudi tako, da okoli trte delajo po peč ali več oddaljene 2, 3 ali več lukenj z železnim drogom in potem te luknje zalijejo z gnojnico.

Vprašanje 169. Koliko časa naj se čaka s kuhanjem sliv, kajti pri nas eni trdijo, da so slive v šestih tednih najbolj primerne za kuhanje, drugi zopet menijo, da so tem primernejše, čim dalje se čaka, seveda če so v sodu dobro zabite. Kdaj so torej slive res najboljše za kuhanje, da se največ slivovke iz njih dobi? (F. S. v D.)

Odgovor: Vsako žganje je v poglavitnem znes iz vode in alkohola. Alkohol je glavna reč, in ta odločuje, koliko se iz kake tvarine izkuha žganja. Alkohol se pa zopet vsled kipeja dela iz sladkorja. Množina in dobrot žganja je torej zavisna od množine sladkorja, ki je v slivah, in v drugi vrsti od kipeja. Največ žganja se bo dobilo iz sliv takrat, ko je ves sladkor pokipel in se spremenil v alkohol. To pa ni zavisno le od časa, temveč tudi od drugih okoliščin, na pr. od toplote. Slive, ki so na gorkem kipele, bodo prej gošne za kuhanje, kakor tiste, ki so na hladnem kipele. Na Vaše vprašanje Vam torej takole odgovorimo: Da se veliko žganja dobi, je čakati, da je sladkor po možnosti ves pokipel, če se pa še dalje čaka, zato ne bo nič več žganja, pač se pa takrat tvorijo v žontni snovi, ki dajejo slivovki su okus in duh. Iz tega se vidi, da je s kuhanjem sliv tako dolgo čakati, kakor le mogoče, ker se potem dobi veliko in dobrega izdelka in se kuha ob času, ko je že led ali sneg. Led ali sneg kuhno zdatno olajšujeta in preprečujeta veliko izgubo alkohola, ki je pri nas običajna. Tisto pihanje iz slabo hlajenih ceví je znamenje, da gre iz kotla vse polno vodne in alkoholove soparice, ki se vsled nezadostnega hlajenja ni mogla izpremeniti v kapljevino; ker se pa alkohol laže izpreminja v soparico kakor voda, zato se pogubi razmerno več alkohola. Če Vam priporočamo dolgo hranjenje namočenih sliv, velja to seveda le za slučaj, da so prav hranjene in se ne morejo pokvariti.

Vprašanje 170. Ali so žgane grozdne tropine dobre za pokladanje govedi in prasičem? (M. H. v B.)

Odgovor: Žgane grozdne tropine so prav dobre za pokladanje govedi kakor prasičem, vendar je previdno ravnati, ker imajo te tropine v sebi mnogo kalijevih snovi, ki dražijo čreva. Iz tega vzroka je tropine z drugimi krmili mešati ter na dan in glavo pokladati le nekaj kilogramov.

Vprašanje 171. Kdaj je bolje potresati ružninski superfosfat, jeseni ali spomladi? Kje bolje učinkuje, na mokrotnih ali suhih tleh? (P. B. v Š.)

Odgovor: Vsak superfosfat ima v sebi v vodi raztopno fosforovo kislino, ki gre takoj rastlinam v korist. Če jeseni trosimo superfosfat, se lahko nekaj fosforove kisline neporabljene izgubi globoko v tla, zato se priporoča superfosfat rabiti šele spomladi. Na mokrotnih tleh je škoda vsakega gnojila; predvsem je zemljišče osušiti. Če pa z besedo „mokrotno“ hočete le zaznamovati vlažna in bolj težka tla napram suhim, rahlim ali peščenim tlam, bodi povedano, da superfosfat kakor

tudi druga fosfatna gnojila dobro učinkujejo na vsakih tleh, in če se učinek vendar ne pokaže, je vzrok iskati v pomanjkanju še drugih redilnih snovi, zlasti apna. Pri nas skoraj povsod, koder ni uspeha s superfosfatom ali s Tomasovo žindro, lahko rečemo, da zemlji nedostaja apna, in če pogojeni zemlji še tega dodanemo, je pa učinek precej čudovit.

Vprašanje 172. Krava, ki se je oteletila maja, se je otrebila šele čez osem dni, in od tistega časa se še vedno trebi, pri scanju se napenja, nima slasti in vidno hujša. Kaj je temu vzrok in kako jo je zdraviti? (A. D. v K.)

Odgovor: Vaša krava je ob porodu dobila bolezen na maternici, in ta bolezen je postala trajna in zastarana. Pismeneža sveta Vam ne moremo dati; če je še kaj pomoči, dati Vam ga more na mestu le živinozdravnik, ki uvede umno zdravljenje.

Vprašanje 173. Imam tri prasiče, ki so po 120 kg težki. Sedaj jim je pomalem prišlo v noga, da s težavo hodijo h koritu, jedo le za največjo potrebo in večinoma kar leže. Kaj je temu vzrok in kako bi bilo odpomoči. (I. K. na B.)

Odgovor: Ta bolezen je lastna prasičem in prihaja od bolezni v prebavilih, združene z revmatizmom. Vzrok je pretežno krmiljenje z žitom in sočivjem ter prehlajenje. Predvsem prejenjajte s poklajanjem vsakega žita, zlasti sočivja, ter dajte krompir, kisle mleko, siratko, repo, pesu in če le mogoče tudi zelenjavo. Kot zdravilo dajte na dan po enkrat vsakemu prasičku 50 g grenke soli. Tudi in boleče nože dagnite vsak dan s toplim ribjim oljem. Hlev naj bo dobro s slamo nastlan, da se bolne živali lahko vanjo zarijejo. Da bi prasiči zopet ozdraveli, ni gotovo, a mnogo se jih pa vendar ozdravi, zato je čakati s klanjem.

Vprašanje 174. Ali bi se mogla predenica po deteljiskih zatirati tudi s kaljevo soljo namesto s kajnitom? (I. R. na S.)

Odgovor: Predenica se sploh ne da zatirati ne s kaljevo soljo in ne s kajnitom. Morda se motite z mahom, ktereга kajnit delona zatira, ker mu razae klorove snovi v kajnitu ne prija.

Vprašanje 175. Ali je resnica, da cepljeni orehi na starem mestu ne uspevajo in da baje iz podloge poganjajo? (I. R. na S.)

Odgovor: Cepljeni orehi že uspevajo, ampak cepitev se silno nerada prime. Pri navadnem ravnanju se že največkrat sponese ablaktiranje, in še to zelo redko. S primernimi napravami se pa dajo orehi z istim uspehom cepiti kakor trte. Za cepljenje je vzeti eno ali dveletne podloge, za cepiče pa vrhe enoletnih poganjkov. Cepiti je korenino in potem cepiče posaditi v mrzlo gnojno gredo, ki mora biti z okom pokrita, dokler ne zrastejo 10 cm dolgi poganjki. Cepljenec morajo biti tako globoko vsajeni, da je nad cepitvijo še 3 do 5 cm prsti. Cepi se meseca marca in aprila. Na ta način v gnojni gredi pridelani cepljenec se morajo drugo leto v drevesnico ali pa na stalno mesto presaditi ter izbrano uspevajo.

Gospodarske novice.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba le v vrečah po 50 kg ali 100 kg in le udom, ki sami ne morejo ponjo v Ljubljano. Cena živinski soli je 3 K 38 h za 50 kg in 6 K 63 h za 100 kg, ter je denar brezpogojno naprej poslati, ker se družba na naročila brez denarja ne bo ozirala.

* **Oves kupuje po najvišjih ljubljanskih tržnih cenah** c. kr. vojni erar, in sicer v vsaki, tudi majhni množini naravnost od kmetov. Vsako soboto od 10—11 dopoldne bo pa c. kr. kmetijska družba kupovala na podlagi poslanih ali osebno prinesenih vzorcev oves za c. kr. vojni erar, in sicer v svoji pisarni

v Ljubljani na Turjaškem trgu. Pri nakupovanju bo navzoč zastopnik vojaštva. Plačevalo se bo najmanj po zadnji ljubljanski tržni ceni. Ponujeni oves mora biti primerno čist. Vzorec mora biti enak vsi zalogi; kdor bo na podlagi vzorca prodal in potem poslal slabejše blago, bo imel škodo, ker se blago ne bo sprejelo. Torej pozor in vestno ravnanje. Kmetovalci, poslužite se te prilike, prodati svoj pridelek bolje kakor po prekupeh! Tožite, da v Ljubljani noben trgovec ne plačuje po tržnih cenah, kakor so v listih objavljene, sedaj imate priliko prodajati po teh cenah. Kupljeno blago mora prodajalec na svoje stroške poslati v Ljubljano ter tudi užitenino plačati. Ponudniki po pošti naj gledajo, da bodo vzorci pravočasno došli. Prodajalci, ki osebno pridejo, morejo blago precej s seboj pripeljati. Kupovalo se bo le od pridelovalcev samih, in ne od prekupev.

* **Močna krmila**, in sicer lanene in sezamove tropine ima sedaj družba zopet v zalogi in jih bo imela vso zimo. Lanene tropine stanejo 18 K, sezamove pa 16 K 100 kg z vrečo vred v družbenem skladišču ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Vse te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Tomasovo žlindro** za jesensko gnojenje travnikov ima družba v zalogi le 16 %, in jo oddaja po 6 K 20 h 100 kg z vrečami vred. Boljšo, t. j. 17 in 18 %, žlindro po 6 K 50 h, odnesno po 6 K 80 h oddaja družba le narčnikom, ki skupaj naroče 1 vagon, ter jo potem pošlje naravnost iz zaloge v Trstu.

* **Kalijevo sol** oddaja družba 100 kg po 12 K 60 h in kajnit po 5 K. — Vsa umetna gnojila se oddajajo le v vrečah po 100 kg, izvemski kalijevo sol, ki se oddaja tudi v vrečah po 50 kg. Kdor gnoji travnikom s Tomasovo žlindro, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12 do 13 % kalija ter stane 5 K. Mesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a še ima več kalija in se vrhu tega še prihrani 2 K 40 h.

* **Fosforovokislo klajno apno**, in sicer od tvrdke Barthel na Dunaju, bo imela družba vsled opetovano in mnogostransko izražene želje svojih udov od sedaj naprej v zalogi ter ga bo oddajala 100 kg po 24 K, 50 kg po 12 K in v vrečah po 5 kg pa po 2 K 20 h. Manj kakor 5 kg se ga ne bo oddajalo. Denar za naročbe na klajno apno je naprej pošiljati in se na naročbe brez denarja ne bo oziralo. Opozorjamo tudi na inserat v današnji številki „Kmetovalca“.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas

15. novembra t. l. ob dveh popoldne se priredi v Metliki v čitalničnih prostorih

vinski semenj

t. j. pokušanje vina in sklepanje kupčij. Na ta semenj se vabijo vsi naši nekdanji kupovalci, ki jim je Belokrajina že poznata, kakor tudi drugi novi kupci, da se prepričajo o izbornem letošnjem pridelku z novih trt. Vinogradniki, ki hočejo o tej priliki prodati svoja vina, naj prinese s sabo od vsake vrste najmanj liter za pokušnjo. Drugi dan je izlet v bližnje vinske gorice. Ker je 17. oktobra tu veliki martinški semenj, bo stranskim prilika udeležiti se tudi tega semnja.

Kmetijska podružnica v Metliki,
29. novembra 1903.

Val. Burnik, načelnik.

Razglas

o prihodnjem tečaju na podkovski šoli v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1904.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem in naj ji priloži:

- 1.) izpisek iz krstne knjige (ali krstni list),
- 2.) domovinski list,
- 3.) šolsko spričevalo,

4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovašem mojstru,

5.) župnikovo ali županovo spričevalo o počtenem vedenju.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih troških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prošelec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še:

6.) ubožni list in

7.) potrdilo, da je bil že 2 leti za kovaškega pomočnika.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. decembra 1903 pošljejo vodstvu podkovske šole v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca junija 1904.

Kdor dobro prestane preskušnje, more po postavi iz 1873. l. dobiti patent podkovskega mojstra; brez preskušnje pa sedaj nihče ne more postati podkovski mojster.

Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in za stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolskem poslopju.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na Spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznih, pa tudi premalo izurjenih živinskih in mesovnih oglednikov, zato naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in mesovnega oglednika.

Oton pl. Detela,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški,
časni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 30. in 31. decembra t. l., in sicer 30. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 31. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisanem vodstvu do 15. decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani,

dne 1. novembra 1903.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški.

Listnica uredništva.

F. C. v K. Glavni lov na polhe je v ribniškem in loškem okraju, in tam je tudi dobiti poljših kočic. — Kutine sadijo le posamezne in ne poznamo v Avstriji nikjer obširnejših nasadov kutin.

I. P. v S. Če so imeli Vaši predniki pot iz gozda, potem jo imate tudi Vi, četudi je v zadnjem času niste rabili, ker iz gozda niste nič spravljali.

L. Č. v K. Če ste pred 15. avgustom pravilno zglositi davka prosto kuhanje žganja, ste stem svojo dolžnost zvršili in se Vam nobene kazni ni bati.

M. I. v T. Če je pašnik vpisan za gozd, Vas politična oblast more siliti k pogozdenju.

A. Ž. v B. Če ste Vi parcelo kupili in že en del na račun plačali, potem prodajalec ne more več od kupčije odstopiti, ter ga morete na zvršitev pogodbe tožiti.

J. R. na S. Ker ne vemo, katero rastlino imenujete »podbel«, zato Vam ne moremo dati sveta.